

بررسی اولویت‌های ارزشیابی مدرسین از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان ۱۳۹۰

غلام رضا توشماهی^۱، مهدی صفری^۲، حشمت اله حیدری^۳

۱. کارشناس ارشد مدیریت استراتژیک، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

۲. مربی، گروه آمار، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران

۳. دانشجوی دکتری پرستاری، دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی لرستان، خرم آباد، ایران (نویسنده مسؤل)

افلاک / سال هشتم / شماره ۲۷ و ۲۶ / بهار و تابستان ۱۳۹۱

چکیده

مقدمه و هدف: ارزشیابی از موثرترین روش‌ها برای تضمین کیفیت و شرط اساسی روند ارتقای کیفیت مستمر در سیستم آموزش است، لذا تعیین اولویت‌های ارزشیابی مدرسین از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان در سال ۱۳۹۰ انجام گردید.

مواد و روش‌ها: این مطالعه بصورت توصیفی تحلیلی و مقطعی انجام گردید. ۳۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان که در ترم سوم و بالاتر مشغول به تحصیل بودند به روش نمونه‌گیری چند مرحله‌ای مورد ارزیابی قرار گرفتند. ابزار مورد استفاده پرسشنامه‌ای محقق ساخته شامل مشخصات دموگرافیک، مهارت‌های تدریس، ویژگی‌های فردی، مهارت‌های ارتباطی، رعایت اصول و قوانین آموزشی و مهارت‌های ارزشیابی اساتید بود که در مقیاس لیکرت از امتیاز ۱ تا ۴ طراحی شده بود. هر واحد پژوهشی می‌توانست امتیاز ۳۸ تا ۱۵۲ را کسب کند. روایی آن از طریق اعتبار محتوی و پایایی از طریق آلفا کرونباخ ۰/۸۳ مورد تایید قرار گرفت. اطلاعات جمع‌آوری شده، با استفاده از آمار توصیفی و آزمون آماری تی مستقل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: در حیطه مهارت‌های تدریس، تسلط استاد بر موضوع درس (۳۷/۱٪)، در حیطه ویژگی‌های فردی داشتن اعتماد به نفس (۷۷/۹٪)، در حیطه مهارت‌های ارتباطی برقراری ارتباط صمیمانه با دانشجو (۳۹/۷٪)، در حیطه رعایت اصول و قوانین آموزشی رعایت زمان دقیق شروع و پایان کلاس (۴۶/۶٪) و در حیطه مهارت‌های ارزشیابی برگزاری امتحان جامع و دقیق در پایان ترم (۴۴/۸٪) بعنوان مهمترین موارد انتخاب شده بودند. بین نظرات دو جنس در اکثریت حیطه‌های ارزشیابی، اختلاف معنی‌دار آماری وجود داشت ($p < 0.05$).

نتیجه‌گیری: الویت‌های ارزشیابی مدرسین از دیدگاه دانشجویان، بار ارزشی همگنی نداشتند، برخی از آنها مهم و برخی دیگر کم اهمیت بودند. دادن وزن یکسان به این الویت‌ها می‌تواند اعتبار ارزشیابی را زیر سوال ببرد.

واژه‌های کلیدی: الویت‌های ارزشیابی، مدرسین، دانشجو

مقدمه

استادان گران بهاترین بخش نظام آموزش عالی را تشکیل می- دهند، طراحی نظام ارزشیابی متناسب برای آنان اهمیت ویژه دارد. یکی از روش های متداول که تقریباً در تمامی دانشگاه ها و مراکز آموزشی انجام می گیرد، ارزشیابی استاد توسط دانشجو بوسیله پرسشنامه است (۱). ارزشیابی امری منطقی و ضروری است که اگر به درستی انجام گیرد، رهنمودهای ارزنده ای را جهت اصلاح برنامه ها و عملکردها در اختیار می گذارد. اما اگر بطور صحیح انجام نگیرد و یا از نتایج آن استفاده مناسب نشود، عواقب زیانباری بدنبال خواهد داشت. یکی از ارکان مهم ارزشیابی، محتوا و میزان اهمیت سؤالات ارزشیابی است. ارزشیابی اساتید فرآیندی است نظام مند، برای جمع آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات با این هدف که معلم چقدر توانسته است به اهداف از پیش تعیین شده برسد (۲،۳). در واقع ارزشیابی مدرس فرآیندی است که از آن حداقل برای دو منظور ارتقاء و بهبود کیفیت تدریس و آموزش و تصمیم گیری های شغلی مانند انتخاب، گزینش، تداوم اشتغال و ارتقاء استفاده می گردد. بنابراین تردیدی نیست که این ارزشیابی اقدامی ضروری و سازنده است. ارزشیابی مدرس یکی از انواع ارزشیابی های آموزشی و به عبارتی از پیچیده ترین انواع آن بوده و علت این پیچیدگی کم اعتباری و بی دقتی وسایل و روش های اندازه گیری و سنجش مورد استفاده در این نوع ارزیابی است؛ زیرا هیچ یک از منابع اطلاعاتی و روش های ذکر شده اطلاعات دقیق و بی غرضانه ای را که برای یک ارزشیابی سالم ضروری است به دست نمی دهد و در عین حال نتایج حاصل از این نوع ارزشیابی دارای اهمیت است. جهت انجام ارزشیابی دو دسته اطلاعات ضروری هستند که شامل ملاک ها یا معیارهای موفقیت آموزشی و شاخصی از میزان توفیق در رسیدن به ملاکهاست (۲). ملاکهای ارزیابی عبارتست از مجموعه ای از جنبه های مورد نظر که برای قضاوت در باره مطلوبیت پدیده مورد ارزیابی مورد تاکید قرار می گیرد و انتخاب ملاک و اتفاق

نظر در مورد آن یکی از مهمترین اقدامات لازم برای انجام ارزیابی به شمار می رود (۳). امروزه ارزشیابی به عنوان عامل تعیین کننده اعتبار و سودمندی عملکردها محسوب می شود. از این رو ارزشیابی مداوم برای سنجش کیفیت عملکرد مدرسین و آگاهی از نقاط قوت و ضعف آنها به منظور ارتقاء و پویایی فعالیت های آموزشی استفاده می شود. روش های مختلفی برای ارزشیابی عملکرد آموزشی اساتید وجود دارد. متداولترین آنها، ارزشیابی اساتید توسط دانشجویان است که در سالهای اخیر در دانشگاهها رایج گردیده است. در این مدل ارزشیابی، معمولاً با استفاده از پرسشنامه، حاوی سؤالات چند گزینه ای یا باز، نظرات دانشجویان را پیرامون رفتار و فعالیت آموزشی اساتید مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهند (۳). هر چند ارزشیابی امری منطقی و ضروری است و با انجام آن می توان به نکات منفی و مثبت برنامه ها و عملکردها پی برد، اما لازمه آن وجود یک سیستم و ابزار سنجش صحیح، حساس و دقیق است تا هم ارزشیابی به نحو صحیح صورت گیرد و هم تبعات منفی آن به حداقل برسد. از پیامدهای منفی اجرای ضعیف ارزشیابی، کاهش رضایت پرسنل، کم شدن انگیزه، بی تفاوتی آنها به وظایف خود و نهایتاً کاهش بازدهی سیستم است که در جای خود مسائل بسیار مهمی هستند (۴). در بررسی برگمن^۱ در مورد نظرات دانشجویان و اعضای هیئت علمی در مورد ویژگی های مدرسین بالینی ممتاز و آموزش موثر، از نظر مدرسین دانش پژوهی و از نظر دانشجویان توانایی برقراری ارتباط از معیارهای عمده بودند (۵). به علاوه مطالعه ای در دانشگاه علوم پزشکی اهواز نشان داد، که مهمترین معیار از نظر دانشجویان، رفتار و عملکرد آموزشی بود و ویژگی های شخصیتی و آکادمیک مدرسین و طریقه ارزشیابی دانشجویان دارای اهمیت متوسط بود (۶). همچنین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قزوین، داشتن اعتماد به نفس، برقراری ارتباط نزدیک با دانشجو، احترام به زمان شروع و خاتمه کلاس،

1. Bergman

استفاده از سوالات دقیق و جامع در امر ارزشیابی دانشجویان را از ویژگی های مطلوب در تدریس یک مدرس دانسته بودند (۷). در پژوهشی که توسط پیرک و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی ابرانشهر در مورد الویت های ارزشیابی اساتید انجام شد یافته ها نشان دادند که از نظر اکثر دانشجویان مهمترین اولویت در ارزشیابی استاد، تسلط بر موضوع درس بود. در بخش ویژگیهای فردی داشتن اعتماد به نفس، در بخش مهارتهای ارتباطی برقراری ارتباط صمیمانه با دانشجویان، در بخش رعایت اصول و قوانین آموزشی رعایت زمان دقیق شروع و پایان کلاس و در بخش مهارتهای ارزشیابی برگزاری امتحان جامع و دقیق در پایان ترم مهم ترین اولویت در هر بخش بودند (۸). در حالی که در مطالعه ایمانی پور و همکاران وضعیت ارزشیابی بالینی دانشجویان کارشناسی پرستاری از دید اساتید و دانشجویان نامطلوب گزارش شده بود (۹). بنابراین لازمه ارزشیابی مناسب و صحیح مدرس، مشخص بودن معیارها و ملاک های موثر در آموزش مطلوب است. چون با استفاده از ملاک ها و شاخص ها، فرمهای ارزشیابی جهت سنجش و ارزیابی مدرسین طراحی می گردند. با توجه به اهمیت این امر این مطالعه با هدف تعیین اولویت های ارزشیابی مدرسین از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان در سال ۱۳۹۰ انجام گردید.

مواد و روش ها

این مطالعه پژوهشی، از نوع توصیفی-تحلیلی و مقطعی بود. دانشجویان ترم سوم و بالاتر مشغول به تحصیل در دانشکده های پرستاری و مامایی، پیراپزشکی، بهداشت و پزشکی دانشگاه علوم پزشکی لرستان در سال ۱۳۹۰ به روش چند مرحله ای وارد مطالعه شدند. روش جمع آوری اطلاعات، تلفیقی از چند روش طبقه ای، زیر طبقه ای و سهمیه ای تصادفی شده بود. به این صورت که هر دانشکده یک طبقه در نظر گرفته شد و تعداد رشته های موجود در هر دانشکده به صورت یک زیر طبقه در نظر گرفته شده و با توجه به حجم کل

نمونه و تعداد دانشجویان مشغول به تحصیل در هر دانشکده و هر ترم تحصیلی به آنها سهمیه خاصی تعلق گرفت و سپس به صورت کاملاً تصادفی افراد انتخاب شدند که بعد از اعلام آمادگی جهت شرکت در پژوهش و دادن توضیحات لازم، پرسشنامه توسط یکی از همکاران آموزش دیده طرح، در اختیار آنها قرار گرفت و به آنها فرصت لازم داده شد که به روش خود ایفای پرسشنامه را تکمیل کنند. حجم نمونه، با توجه به جامعه مورد پژوهش که شامل ۱۲۰۰ دانشجوی ترم سوم و بالاتر در مقاطع مختلف تحصیلی در دانشکده های پزشکی، بهداشت، پرستاری و مامایی و پیراپزشکی مشغول به تحصیل بود با استفاده از فرمول و با در نظر گرفتن $P=0/5$ ح دود اطمینان ۰/۹۵ و دقت ۰/۰۵، ۲۹۱ مورد برآورد گردید که در کل ۳۰۰ مورد در نظر گرفته شد.

ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه ای محقق ساخته، متمرکز بر معیارهای ارزشیابی استفاده شده توسط معانت توسعه و آموزش پزشکی بود، که روایی پرسشنامه به روش اعتبار محتوی با مطالعه کتب و مقالات مرتبط و اعمال نظرات ده نفر از اساتید دانشگاه علوم پزشکی لرستان و پایایی آن به روش آزمون مجدد انجام شد، به این صورت که پرسشنامه مورد نظر در اختیار ۲۰ نفر از دانشجویان واجد شرایط دو بار به فاصله ۱۰ روز قرار گرفت و ضریب همبستگی ۰/۸۳ به دست آمد. پرسشنامه شامل ۶ قسمت بود که در بخش اول مشخصات دموگرافیک نمونه های مورد پژوهش شامل سن، جنس، معدل، رشته و ترم تحصیلی و در بخش دوم مهارتهای تدریس اساتید در قالب ۱۳ آیتم، قسمت سوم مربوط به ویژگیهای فردی اساتید در قالب ۹ آیتم، قسمت چهارم مربوط به ارزیابی مهارتهای ارتباطی در قالب ۴ آیتم، قسمت پنجم رعایت اصول و قوانین آموزشی در قالب ۴ آیتم و قسمت ششم مربوط به مهارتهای ارزشیابی اساتید بود که در قالب ۸ آیتم، الویتهای ارزشیابی اساتید را ارزیابی می کرد. مقیاس ارزیابی آیتم های استفاده شده در این آزمون مقیاس ۴ گزینه ای لیکرت بود که

جدول شماره ۲: توزیع درصد فروانی نظرات دانشجویان در مورد اهمیت

آیتم های فرم ارزشیابی کیفیت تدریس نظری

مهارتهای ارتباطی	خیلی مهم	مهم	کم اهمیت	بی اهمیت
برقراری ارتباط صمیمانه با دانشجو	۳۹/۷	۴۴	۱۶/۴	۰
انعطاف پذیری نسبت به رفتار دانشجویان	۳۱/۹	۴۶/۶	۲۱/۶	۰
استمرار ارتباط با دانشجویان در جریان تدریس	۳۹/۷	۵۲/۶	۷/۸	۰
شناخت دانشجویان به اسم	۱۰/۳	۳۸/۸	۴۵/۷	۵/۲
رعایت اصول و قوانین آموزشی				
رعایت زمان دقیق شروع و پایان کلاس	۴۶/۶	۵۳/۴	۰	۰
رعایت دقیق مفاد آیین نامه های آموزشی	۳۳/۶	۳۹/۷	۲۶/۷	۰
الزام دانشجویان به رعایت مقررات آموزشی	۴۴/۸	۴۴	۱۱/۲	۰
انجام حضور غیاب در کلاس	۳۷/۱	۳۶/۲	۲۰/۷	۶
مهارتهای ارزشیابی				
برگزاری امتحان جامع و دقیق در پایان ترم	۴۴/۹	۴۳/۱	۱۲	۰
انجام ارزشیابی مرحله ای در پایان هر کلاس و در طول ترم	۱۰/۳	۵۴/۳	۵۵/۳	۰
خواستن تکالیف تحقیقی از دانشجویان	۱۹	۵۵/۲	۲۳/۳	۲/۶
انجام ارزشیابی ورودی از دانشجویان	۲۶/۷	۵۶/۹	۱۶/۴	۰
گرفتن امتحان میان ترم	۱۵/۵	۴۵/۷	۳۶/۲	۲/۶
ارائه نحوه ارزشیابی	۴۴/۸	۴۱/۴	۱۱/۲	۲/۶
بیان انتظارات از دانشجو	۴۲/۹	۴۲/۴	۷/۲	۲/۶
گرفتن کونیز قبل از شروع کلاس	۷/۸	۵۵/۲	۳۷/۱	۰
حیطه مهارتهای تدریس				
تسلط استاد بر موضوع درس	۶۳/۹	۳۱/۴	۲/۷	۱
صرف وقت جهت حل مشکلات و سئوالات دانشجویان	۵۹/۹	۳۷/۲	۱/۸	۱/۱
ارائه مطالب جدید	۵۹/۲	۳۲/۸	۶	۲
ارائه مطالب کاربردی	۴۲/۱	۳۴/۸	۳/۳	۲
داشتن طرح درس و بیان آن برای دانشجویان	۳۶/۵	۴۰/۸	۱۷/۴	۵/۴
سرگرم کننده بودن کلاس	۴۶/۵	۴۰/۵	۱۲	۱
استفاده از وسایل کمک آموزشی	۴۹/۹	۳۸/۵	۹/۴	۲/۳
فراهم کردن موقعیت برای تفکر دانشجویان در خصوص موضوع درسی	۵۱/۵	۳۷/۵	۶/۷	۴/۳
پرسش و پاسخ از دانشجویان در جریان تدریس	۳۵/۱	۴۰/۸	۱۲/۴	۱۱/۷
دادن مسئولیت ارائه بخشی از درس به دانشجویان	۲۶/۸	۳۸/۱	۲۲/۴	۱۲/۷
ارائه حجم نسبتا زیاد در مورد موضوع درس	۱۳/۷	۲۶/۸	۳۴/۱	۲۵/۴
نوع منابع مورد استفاده استاد جهت تدریس	۳۷/۱	۴۶/۵	۱۲/۴	۴
ویژگی های فردی				
داشتن اعتماد به نفس	۷۷/۹	۱۷/۱	۴/۳	-/۷
نگرش استاد نسبت به تدریس	۷۴/۹	۲۵/۱	۰	۰
نگرش استاد نسبت به رشته	۷۰/۲	۳۷/۸	۲	۰
صدا و لهجه استاد	۴۷/۲	۳۲/۴	۱۴/۴	۶
طرز لباس پوشیدن و ظاهر استاد	۳۹/۱	۴۰/۸	۱۱/۴	۸/۷
حرکات، راه رفتن و تکیه کلام ها	۳۹/۸	۴۲/۱	۱۵/۴	۲/۷
رعایت ارزشهای اسلامی	۳۵/۱	۳۹/۸	۱۲	۱۳
داشتن سابقه طولانی تدریس	۳۱/۸	۳۴/۴	۲۰/۷	۱۳
رتبه دانشگاهی مدرس	۳۹/۱	۴۱/۱	۱۵/۷	۴

که در طیف بی اهمیت تا خیلی مهم طراحی شده بود ، که امتیاز ۳ و ۴ نشان دهنده مهم بودن موضوع و امتیاز ۱ و ۲ نشان دهنده کم اهمیت بودن آیتم مورد نظر بود و در کل هر واحد پژوهشی می توانست امتیاز ۳۸ تا ۱۵۲ را کسب کند . کسب امتیاز ۷۶ و پایین تر نشان ده نده نامناسب بودن گزینه های مورد استفاده در پرسشنامه جهت ارزیابی اساتید و کسب امتیاز ۱۰۰ و بالاتر نشان دهنده مناسب بودن گزینه ها جهت ارزیابی اساتید بود. در انتهای هر بخش از پرسشنامه با سئوالی باز از نمونه های مورد پژوهش خواسته شد که راهکارهای بهبود آموزشی را اعلام و به ترتیب اهمیت اولویت بندی کنند. پس از جمع آوری، اطلاعات با نرم افزار آماری SPSS و با استفاده از آزمونهای آماری توصیفی و تحلیلی نظیر تی مستقل مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته ها

از بین پرسشنامه های توزیع شده ۲۹۹ پرسشنامه جهت تجزیه و تحلیل به محقق برگردانده شد. بیشترین تعداد شرکت کننده، دانشجویان مذکر با تعداد ۱۵۶ نفر (۵۲/۲٪) بودند. اکثر دانشجویان در گروه سنی ۲۵ - ۲۰ سال بوده و اکثریت دانشجویان از دانشکده پرستاری بودند (جدول شماره ۱).

جدول شماره ۱: توزیع فروانی دانشجویان شرکت کننده در مطالعه بر حسب

جنسیت، گروه سنی، نوع فعالیت و معدل ترم تحصیلی

نمونه های مورد پژوهش	تعداد	درصد
جنسیت		
مرد	۱۵۶	۵۲/۲
زن	۱۴۳	۴۷/۸
گروه سنی		
۲۵-۳۰	۲۹۴	۹۸/۳
۳۰-۳۵	۵	۱/۷
معدل ترم تحصیلی		
بیشتر از ۱۸	۴۰	۱۳/۴
۱۶-۱۸	۱۱۸	۳۹/۵
۱۴-۱۶	۸۲	۲۷/۴
۱۱-۱۴	۱۰	۳/۳
بدون پاسخ	۴۹	۱۶/۴

جدول شماره ۴: میانگین امتیازات دانشجو و بان شرکت کننده در مطالعه بر حسب حیطه های ارزشیابی

حیطه های ارزشیابی	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر
مهارت های ارزشیابی	۲۲/۸	۴/۹	۹	۳۲
اصول و قواعد آموزشی	۱۱/۱	۲/۹	۴	۱۶
مهارت های ارتباطی	۱۳/۶	۱/۹	۸	۱۶
ویژگی فردی	۲۹/۶	۳/۹	۱۵	۳۶
مهارت های تدریس	۴۲/۳	۶/۴	۱۳	۸۲
جمع کل امتیازات	۱۱۹/۷	۱۳/۶	۸۵	۱۶۲

بحث

در این مطالعه مشخص شد که دانشجویان، برخی از حیطه های ارزشیابی را مهم و تعدادی از آنها را کم اهمیت در نظر گرفته بودند. مهارت تدریس استاد از مهمترین و پایبند بودن به اصول و قوانین آموزشی از کم اهمیت ترین حیطه های ارزشیابی در این مطالعه بود که هم راستا با این یافته، در مطالعه رئوفی و همکاران مشخص شد که یکی از مهمترین معیارهای ارزشیابی اساتید تسلط استاد بر موضوع درس است (۱). همچنین در مطالعه قربانی و همکاران نشان داده شده است که جنبه های توانمندی استاد، تسلط وی بر درس مورد تدریس، نحوه سازماندهی و علاقه مندی وی به تدریس از مهمترین ویژگیهای یک استاد خوب است (۱۰). در مطالعه مبارکی نیز ۹۸ درصد دانشجویان، داشتن علم و تجربه تدریس و تسلط بر موضوع درس را از مهمترین ویژگیهای یک استاد خوب بیان کرده بودند (۱۱) بنابراین توصیه می شود که مسئولین امر ارزشیابی در دانشگاهها، در ارزشیابی مدرسین، بیشترین وزن را به مهارت های تدریس اساتید و کمترین وزن را، به پایبند بودن به اصول و قواعد آموزشی بدهند.

تسلط استاد بر موضوع درس به عنوان مهمترین آیتم در حیطه مهارت های تدریس بود و اکثریت دانشجویان اهمیت آن را در ارزشیابی استاد خیلی مهم اعلام نمود ه بودند . که در راستای یافته های این پژوهش، در مطالعه رئوفی و همکاران نیز، از نظر

در میان آیتم های حیطه مهارت تدریس ۶۳/۹ درصد از دانشجویان تسلط استاد بر موضوع درس را خیلی مهم ارزشیابی کرده بودند . در حیطه ویژگی های فردی، ۷۷/۹ درصد دانشجویان اعتماد به نفس را خیلی مهم ذکر کرده بودند. ۷۴/۹ درصد دانشجویان عقیده داشتند که نگرش استاد نسبت به تدریس در ارزشیابی خیلی مهم است، در حیطه مهارت های ارزشیابی ۴۴/۹ درصد از نمونه های مورد پژوهش برگزاری امتحان جامع و دقیق در پایان ترم و در حیطه رعایت اصول و قوانین آموزشی ۴۶/۶ درصد از آنها رعایت زمان دقیق شروع و پایان کلاس را در امر ارزشیابی اساتید مهم ذکر کرده بودند(جدول شماره ۲). آزمون تی مستقل تفاوت آماری معنی داری را بین نظرات دو جنس مرد وزن در مورد حیطه های مختلف ارزشیابی اساتید نشان داد ($p < 0/05$) (جدول شماره ۳). جدول شماره ۳: امتیازات کسب شده توسط نمونه های مورد پژوهش بر حسب حیطه های مختلف ارزشیابی به تفکیک جنسیت

حیطه های ارزشیابی	جنسیت	P-value T-Test
مهارت های تدریس	مرد	۰/۰۱
	زن	
ویژگی فردی	مرد	۰/۰۰۰
	زن	
مهارت های ارتباطی	مرد	۰/۰۰۰
	زن	
اصول و قواعد آموزشی	مرد	۰/۰۰۰
	زن	
مهارت های ارزشیابی	مرد	۰/۰۰۹
	زن	
جمع کل امتیازات	مرد	۰/۰۰۰
	زن	

در حیطه های مختلف ارزشیابی بیشترین میانگین (۴۲/۳±۶/۴) به مهارت های تدریس و کمترین میانگین (۱۱/۱±۲/۹) به اصول و قواعد آموزشی تعلق گرفته بود (جدول شماره ۴).

صمیمی، برون گرا و علاقمند به تدریس هستند نمره ارزشیابی بالاتری می دهند (۱۶).

جدید و قدیمی بودن مطالب درسی در موضوع تدریس از دیدگاه دانشجویان در ارزشیابی اساتید بسیار با اهمیت و تاثیرگذار تلقی شده بود. این یافته نشان می دهد ارائه اطلاعات علمی جدید و به روز در موضوع درس از طرف استاد یکی از متغیر های مهم و تاثیرگذار در ارزشیابی اساتید است که باید اساتید دانشگاه به آن توجه بیش تری نمایند.

در حیطه ویژگیهای فردی استاد، داشتن اعتماد به نفس، نگرش استاد به موضوع تدریس و نگرش و علاقه استاد نسبت رشته به ترتیب به عنوان مهمترین اولویت ها انتخاب و سمت اجرایی استاد در رتبه آخر قرار داشت که در مطالعه و کیلی نیز اکثر دانشجویان اعتماد به نفس، شخصیت و متانت و خوش اخلاقی را دارای اهمیت یکسان و بالایی در ارزشیابی اساتید می دانستند (۱۳). این موضوع نشان می دهد که علاوه بر مه ارت های تدریس استاد، اعتماد به نفس و شخصیت استاد متغیر بسیار مهم دیگری است که در ارزشیابی اعضای هیات علمی بسیار تأثیرگذار است.

حیطه رعایت اصول و قوانین آموزشی، اهمیت رعایت زمان دقیق شروع و پایان کلاس آموزشی توسط اکثر دانشجویان، به عنوان عامل مهمی در نظر گرفته شده بود، که در راستای یافته های این مطالعه، در مطالعه نوایی نیز بیشتر دانشجویان، حضور به موقع مدرس در کلاس درس را عامل مهم ی برای مدرس مطلوب مطرح کرده بودند (۱۷)، همچنین در تحقیق و کیلی نیز حضور به موقع در کلاس عامل بسیار مهم ی از دیدگاه دانشجویان مطرح شده بود (۱۳).

در حیطه مهارتهای ارتباطی، برقراری ارتباط صمیمانه با دانشجو، انعطاف پذیری نسبت به رفتار دانشجویان، استمرار ارتباط با دانشجویان در جریان تدریس و شناخت دانشجویان به اسم به ترتیب اهمیت رتبه بندی شده بودند که در این راستا در مطالعه امینی، ۷۶ درصد دانش جویان مهارتهای ارتباطی

دانشجویان تسلط بر موضوع درس و قدرت اداره و رهبری کلاس، جزء بهترین گویه های فرم بررسی کیفیت تدریس نظری شناخته شده بود (۱).

گاهی اوقات مشاهده می شود با وجود این که استاد تسلط علمی بر موضوع درس دارد، ولی در قدرت بیان و انتقال مفاهیم دچار مشکل است. به همین دلیل ارزشیابی وی توسط دانشجویان تحت تاثیر قرار گرفته و امتیاز او کاهش می یابد. بنابراین، یک استاد علاوه بر توانایی علمی باید، قدرت بیان و انتقال مطالب درسی مناسبی نیز داشته باشد. در تایید این نظر مطالعات قربانی و همکاران نشان دادند، مهم ترین خصوصیات یک استاد خوب دانشگاهی از دیدگاه دانشجویان دانشکده پرستاری دانشگاه علوم پزشکی سمنان به ترتیب تسلط علمی استاد بر درس مورد تدریس، شیوایی بیان، نحوه سامان دهی و تنظیم درس و علاقمندی به تدریس بوده است (۱۲).

نتایج نشان داد که در حیطه مهارتهای تدریس صرف وقت جهت پاسخگویی به سئوالات دانشجویان و اعتبار منابع مورد استفاده جهت تدریس در اولویت های بعدی قرار داشتند. در مطالعه و کیلی نیز بخش زیادی از دانشجویان اظهار داشتند که صرف وقت جهت حل مشکلات و سئوالات درسی دانشجویان توسط استاد تاثیر زیادی در نمره ارزشیابی اساتید دارد (۱۳). بنابراین زمانی که استاد، وقت کافی برای رفع مشکلات درسی و غیر درسی دانشجو صرف می نماید از دیدگاه دانشجو پنهان نمانده و تاثیر مهمی در ارزشیابی استاد خواهد داشت. از طرفی واحدهای پژوهش سخت گیری استاد در کلاس یا امتحان، را در کم شدن نمره ارزشیابی او مهم می دانستند که با مطالعه امینی و همکاران مشابهت دارد (۱۴). در این مطالعه بین عقاید دو جنس دختر و پسر دانشجویان در اهمیت هر یک از آیتم های فوق، اختلاف معنی داری وجود داشت در همین راستا مطالعات قبلی نشان داده اند سن، جنسیت، نژاد و ملیت عواملی مهمی هستند که در ارزشیابی اساتید تاثیرگذار هستند (۱۴، ۱۵)، به طور کلی، دانشجویان به اساتی دی که

ارزشیابی قرار بگیرند تا بتوان با به کار گرفتن آنها، به ابزار دقیق تری جهت ارزشیابی اساتید دست یافت.

تقدیر و تشکر

از تمام واحدهای مورد پژوهش و همکارانی که ما را در انجام این مطالعه یاری نمودند کمال تشکر و قدردانی به عمل می آید.

اساتید را در ارزشیابی آنان مؤثر می دانستند (۱۴). همچنین در مطالعه سیف و همکاران نتایج نشان داد که ارزشیابی شاگردان از معلم کمتر تحت تأثیر کیفیت درسی و یادگیری آنان قرار می گیرد و بیشتر متأثر از طرز عمل و روش کار معلم است (۱۸). به نظر می رسد در امر آموزش نه تنها نحوه تدریس و آموزش استاد، بلکه شخصیت و منش و رفتار او در کلاس درس می تواند در افزایش شور و شوق و انگیزه دانشجو برای یادگیری و آموزش، و نهایتاً ارتقاء و کیفیت آموزش بسیار مؤثر باشد. در این رابطه نشان داده شده است اساتید سرزنده و بانشور و شوق و پراگیزه می توانند بیشترین یادگیری را در دانشجویان فراهم نمایند (۱۹). با توجه به نتایج و مطالعات ذکر شده و هم راستا با نظر دانکین، معمولاً ارزشیابی استاد توسط دانشجو از صحت لازم برخوردار نمی باشد و نباید مبنای تصمیم گیریها (ارتقاء، تشویق و تریه و تعیین استاد نمونه و...) قرار گیرد (۲۰). بهتر است از سایر روش های ارزشیابی به ویژه روش هایی که تعیین کننده میزان یادگیری دانشجویان (نتیجه درس و آموزش استاد) هستند، استفاده کرد. در این راستا می توان از تجربه کشورهای خارجی که در انجام ارزشیابی اساتید بیش تر از میزان یادگیری فراگیر استفاده کرده اند، بهره گرفت. از محدودیت های این مطالعه این بود که در جامعه محدودی از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی لرستان انجام گرفت، لذا پیشنهاد می شود که این مطالعه در جمعیت بزرگتر و در سطح کلیه دانشگاه های علوم پزشکی انجام شود.

نتیجه گیری

با توجه به یافته های پژوهش مشخص شد که دانشجویان برخی از معیارهای استفاده شده جهت ارزشیابی اساتید را مهم و برخی دیگر را کم اهمیت ذکر کرده بودند. مهارتهای تدریس یکی از مهمترین حیطه های ارزشیابی و پایبند بودن به اصول و قواعد آموزشی از کم اهمیت ترین حیطه های ارزشیابی مدرسین هستند که باید مورد نظر صاحبان امر آموزش و

منابع

1. Raoufi S, Seikhian A, Ebrahimzade F, Tarahi M, Ahmadi P. Designing a novel sheet to evaluate theoretical teaching quality of faculty members based on viewpoints of stakeholders and Charles E. Glassick's scholarship principles. *J Hormozgan Med Sci* 2010; 14(3): P 167 – 176 [In Persian].
2. Seif A A. Methods of educational measurement and evaluation. Tehran: Doran Pub 2002 PP: 439-73 [In Persian].
3. Bazargan A. Educational evaluation. Tehran: Samt Pub 2002. P:49-90 [In Persian].
4. Sarchami R, Salmanzadeh H. The opinions of faculty on the efficiency of student rating scheme on teachers' performance in Iran University of Medical Sciences. *The Journal of Qazvin University of Medical Sciences and Health Services* 2005;34:71-76 [In Persian].
5. Bergman K, Gaitskill T. Faculty and student perceptions of effective clinical teachers: an extension study. *J Professional Nursing* 1990 ; 6(1): 330-44
6. Shakournia A, Motlagh S, Malayeri A. Student views towards teacher's evaluation. *Ahwaz Univ of Med Sci]. Iranian J Med Edu* 2002; 2:52 [In Persian].
7. Sarchami R. Hoseini M. Students view points about priorities in teacher evaluation, *Iranian J Med Edu* 2002;2:50. [In Persian].
8. Pirak A, Atarodi Z, Salehian T. overview of Iranshahr school of nursing and medical emergency students about prior of master evaluation. 12th national vestival in medical education. *Journal of ofogh toseh amozsh pezshki* 2011; 4(2).
9. Imanipour M, Jalili M. Nursing students' clinical evaluation in students and teachers views. *Nursing research* 2012;7(25):17-26.
10. Ghorbani, R. Haji Aghajani, S. Heidarifar, M. Andade, F. Shams Abadi, M. Viewpoints of nursing and Para-medical students about the features of a good university lecturer. *Journal of Semnan University of Medical Sciences* 2009; 10 (2): 77-83.
11. Mobaraki, A. Kaldavi, A. Characteristics of good teacher from the perspective of medical students Yasuj. *Dena Journal* 2007; 2 (2): 55-9.
12. Ghorbani R, Haji-Aghajani S, Heidarifar M, Andade F, Shams-Abadi M. [Viewpoints of nursing and para-medical students about the features of a good university lecturer. *Koomesh* 2008; 10: 78-83 [In Persian].
13. Vakili A, Hajaghajani S, Rashidy-Pour A, Ghorbani R. An investigation of factors influencing student evaluation of teacher performance: A comprehensive study in Semnan University of Medical Sciences. *Koomesh* 2011;12(2)93-13 [In Persian].
14. Amini M, Honardar M. [The view of faculties and medical students about evaluation of faculty teaching experiences]. *Koomesh* 2008; 9: 171-177 [In Persian].
15. Germain M L, and Seandura T A. Grade inflation and student individual differences as systematic bias in faculty evaluations. *J Instructional Psychol* 2003;32:58-63
16. Maroufi Y, Kianmanesh A. Mehrmohammadi M, and Ali asgari M. [Evaluation teaching quality in higer education: assessment of some visions]. *J Curriculum Studies* 2007;5:81-112 [In Persian].
17. Navabi N, Jahanian I, Hajiahmadi M, Parvaneh M. [Criteria for desirable Teacher from The view point of students of Babol University of Medical Science]. *J Babol Med Univ Sci* 2010; 12 (1): 7 – 13 [In Persian].

18. Seif A. Teacher evaluation using students' view point. Is it reliable?. Psychol Res 1997; 1: 12-24.
19. Sharifi M, Jorabchi Z, and Alipour M. Influence of faculties on faculty evaluation by students. J Ghazvin Med Uni Sc 2002; 22: 81-87[In Persian].
20. Aghamolaei T, Javadpour S, Abedini S. Attitude of Bandar-Abbas medical university faculty members about their assessment by the scholars. J Hormozgan Med Sci 2010; 14(3): 234 – 240[In Persian].